

POSUDEK OPONENTA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Název práce: MOTIVACE K SBĚRU PLODIN: SOCIOEKONOMICKÉ A REGIONÁLNÍ PODMÍNĚNOSTI

Autor práce: Bc. Lucie Růžičková

1. Obsah práce

Cíle, výzkumné otázky, hypotézy (přiměřenost cílů, geografický charakter a relevance cílů, teoretické podložení hypotéz aj.)

Práce si klade za cíl zmapování trendu samozásobitelství potravinami v regionech Česka, a to především formou sběru plodin, hub či bylinek z volné přírody. Jedná se o jednu z prvních ucelenějších studií tohoto fenoménu na našem území, což považuji za velmi relevantní příspěvek do oblasti zkoumání potravinové udržitelnosti (především ve městech), kterému v posledním desetiletí sociální geografové a geografky věnují stále více pozornosti.

Autorka se v textu snaží zodpovědět následující otázky: Jaká je tradice a rozsah sběru plodin v Česku v posledních desetiletích? Jaká je demografická a socioekonomická stratifikace „sběračů a sběraček“? Jaké jsou regionální rozdíly ve sběru plodin v Česku? Existuje kulturní kontext sběru plodin? Jaké jsou motivace a praktiky sběru? Tyto otázky zcela jasně vymezují socio a kulturněgeografické zaměření práce a autorka na ně v jejím závěru odpovídá.

Hypotézou celé práce je, že sběr plodin v českých podmínkách není otázkou nutnosti a nedostatku jiných zdrojů, ale spíše kulturním fenoménem či volnočasovou aktivitu, které se věnují lidé různého sociálního statusu i vzdělání, což - pokud považujeme tuto hypotézu za obhájenou - otevírá příležitosti a témata pro další zkoumání především pro leisure studies.

Práce s literaturou (teoretické ukotvení práce, diskuse a kritické zhodnocení literatury aj.)

Jak autorka sama přiznává, dostupná odborná literatura zachycující tento fenomén je omezená. Omezení vyplývají z oblastí provenience většiny zdrojů (USA/západní Evropa) a z jejich nečetného výskytu. Z dostupných publikací ale autorka zcela jistě získala základní poznatky o samozásobitelství a o sběru potravin a kriticky se v textu postavila proti tvrzení některých autorů vycházejících právě z anglosaské zkušenosti.

Teoretické pojednání o komunitních zahradách je v práci z mého pohledu nadbytečné.

Metodika práce (*vhodnost aplikovaných metod, kvalita a vhodnost použitých dat aj.*)

V práci byla využita metoda datové triangulace, a současně metoda smíšeného výzkumu – kvalitativního i kvantitativního. Jádrem kvantitativní části výzkumu je popisná statistika a testování hypotéz pomocí chí kvadrát testů. Kvalitativní část výzkumu poté reprezentují rozhovory s houbaři v pražském lese. Tím přinesla autorka náhled na problematiku jak z perspektivy celé ČR a jednotlivých regionů, tak perspektivy jednoho konkrétního lesa a jedné konkrétní sbírané plodiny. Ačkoliv tím byla kvalitativní část výzkumu velmi omezená ve vzorku respondentů a respondentek, povedlo se autorce víceméně najít společné fenomény, o kterých vypovídala data získaná oběma metodologickými přístupy. Na druhou stranu výběr městského lesa v hlavním městě mohl být méně reprezentativní lokalitou v celostátním měřítku a nastává zde otázka, zda by nebyl vhodnější pro účel rozhovorů spíše vhodnější některý z lesů mimoměstských.

Analytická část práce (*správnost a interpretace výsledků, detailnost, struktura a provázanost analýzy*)

Autorka relevantně a detailně analyzovala jeden po druhém základní demografické a socioekonomické údaje o sběračích získané z výzkumu, který se opakoval po řadu let. Její analýza rozhovorů se sběrači a sběračkami se zaměřovala na tímto výzkumem nepostižitelné aspekty sbírání jako například předávání informací z generace na generaci nebo motivace. Považuji to za ideální propojení obou metodologických přístupů a jistou triviálnost výsledků vidím spíše způsobenou omezeným vzorkem a nedostatkem jiných dat či odborné literatury.

Závěry práce (odpovědi na výzkumné otázky, zasazení závěrů do širšího kontextu výzkumu aj.)

Autorka představila stratifikaci českých sběračů z demografického a socioekonomického hlediska, jejich motivace, strategie učení a předávání informací, a tradici této aktivity. Shrnula regionální podmíněnosti tohoto fenoménu v Česku. Práce se ve svém závěru vymezuje proti interpretaci západních akademiků o sběru plodin v postkomunistických podmínkách, kdy nesouhlasí s tím, že samozásobitelství je pozůstatek ekonomických praktik z minulosti, reakce na chudobu a nutnost z důvodu nedostatku. Tento názor už oponovali jiný a ona jej v práci potvrzuje z perspektivy sběračů a sběraček v českých podmínkách.

2. Formální náležitosti práce (zatrhněte Vaši volbu)

Formální úprava: výborná / velmi dobrá / dobrá / nevyhovující

Stylistická úroveň: výborná / velmi dobrá / dobrá / nevyhovující

Citační úroveň: výborná / velmi dobrá / dobrá / nevyhovující

Komentář (vč. kvality grafiky, (ne)přiměřenosti délky práce aj.)

-

3. Souhrn

Celkové zhodnocení práce (vč. přínosů práce, provázanosti teoretické a analytické části aj.)

Práce mi svým zaměřením připadá přínosná a relativně důležitá. Navazuje na existující teorii a přináší nový úhel pohledu (sběračství), kterým se společně s jinými autory vymezuje proti závěrům z perspektivy některých autorů z anglosaského prostředí. Ačkoliv má práce značné limity jak v teoretické části, tak hlavně ve vzorku respondentek a respondentů v kvalitativní části výzkumu, považuji ji přesto za zajímavý příspěvek do akademické debaty o samozásobitelství, ve kterém autorka zúročila zkušenosti a znalosti získané studiem sociální geografie.

Předloženou práci **doporučuji** k obhajobě. (zatrhněte Vaši volbu)

Otázky k obhajobě

- 1) Liší se nějakým způsobem sběr v Česku, západní Evropě, USA a například v Asii nebo Jižní Americe? Pokud ano, vysvětlíte prosím z hlediska motivace a tradice.
- 2) Jak by se výsledky kvalitativní části Vaší práce mohly lišit, pokud byste si vybrala k rozhovorům jiný les či jiné město?
- 3) Je sběr plodin jako kulturní fenomén v Česku ohrožený nástupem nových generací?

Datum: 21. ledna 2019

Autor posudku: Pavla Rypáčková

Podpis: